

Pionierend Leiderschap

Nieuwe wegen vinden vanuit vrijheid

Carla de Ruiten

Dit boek draag ik op aan mijn beste vriendin, inspirator en medepionier Sonja Verberne. Omdat je een voorbeeld bent voor velen en net als ik in overvloed trial & error hebt toegepast en toch altijd weer een inspirerende weg vindt in je leven om jouw grootste gaven aan de wereld te laten zien. En dit keer écht. No escape!

En ook voor al die mede-pioniers zoals jij die dit boek lezen en de wereld mooier zullen maken voor de generaties die na ons komen. Dank je wel voor jouw ode aan het leven!

Inleiding

Ik neem je mee naar mijn leven op tienjarige leeftijd. Ik heb net een paar weken geleden gehoord dat mijn moeder ernstig ziek is. Het is een ongeneeslijke vorm van borstkanker en het is maar de vraag of ze dat zal overleven. Hoewel ik vriendinnetjes heb waar ik veel mee optrek, ben ik vanaf dat cruciale moment anders en is alles wat ik beleef intenser. De normale gesprekjes vind ik vooral heel oppervlakkig en lijken voor mijn gevoel nergens over te gaan. Ik voel me een buitenbeentje.

Ik ben nooit goed geweest in teamsporten. Ik heb een slungelige motoriek en ben erg lang voor mijn leeftijd waardoor ik een kop boven die van mijn klasgenootjes uitsteek. Ik word meestal als laatste uitgekozen als er twee competitieve teams moeten worden gevormd. Ik zit op het bankje te wachten en te wachten. Ik zie wie de informele leiders zijn. Zij mogen hun team uitkiezen. Om de beurt kiezen ze hun maatjes. Ik zit daar niet bij. Ik hoor doorgaans bij de laatst gekozenen. Hoewel het me regelmatig buikpijn bezorgt, wen ik gek genoeg ook aan dit gevoel. Aan niet gezien of erkend worden door anderen. Maar ik verlang ook naar meer. Naar helemaal mezelf mogen zijn en daar oké mee zijn.

Op een dag ben ik de laatste die in de kleedruimte van de gymzaal aankomt. Ik kleed me snel om en ik heb buikpijn van de naderende 'vernedering' van het niet gekozen worden. Want er staat weer een teamsport op het programma. Ik realiseer me dat ik niet hoeft te gaan. Dat ik een keuze heb. Ik hoor mezelf hardop de vraag stellen 'Waarom, waarom laat ik me zo vernederen en waarom ben ik hier op de wereld?' Het is een vraag die tot in het diepste van mijn wezen resoneert. Een les missen en er gewoon vandoor gaan past niet zo in mijn tienjarige aard van het brave meisje dat ik ben. Bang voor de consequenties die mijn afwezigheid zal hebben. Bang om straf te krijgen. Eerlijk gezegd weet ik het niet meer zo goed.

En dan is daar plotseling uit het niets een prachtige mannenstem die mij antwoord geeft: *"Carla jij bent hier niet voor jezelf op de wereld. Wij hebben een groter plan voor jou. Al je twijfels, angsten en onzekerheden zijn niet belangrijk en kun je vergeten. Je bent al goed zoals je bent, twijfel daar nooit aan, wat een ander ook zegt of doet."* Ik ben als aan de grond genageld. Deze stem, is die wel echt? Wat of wie is dat? Ik kijk om me heen. Er is niemand anders in de kleedruimte maar het is wél een stem, en ook een vertrouwde stem. Ik heb kippenvel over heel mijn lichaam, op een prettige manier en ik voel een warme stroom in mijn hart en het gevoel dat alles goed is. Het voelt bijna euforisch.

Vanaf dit moment weet ik het: dit is de stem van iets of iemand die onze levens allemaal regelt en deze man heeft daar verstand van en kent mij zelfs! Misschien is dit wel God? Of ben ik rijp voor iets dat ze het gekkenhuis noemen? Ik heb in ieder geval wel antwoord gekregen op een prangende levensvraag. Ik weet op een of andere manier dat ik niet direct snap wat de bedoeling is, maar het geeft mij ogenblikkelijk een nieuw vertrouwen in de toekomst. Míjn toekomst. En ik sta er niet langer alleen voor.

Sindsdien vind ik de gymlessen niet meer erg. Ik zie er ook niet meer tegenop. Wonder boven wonder word ik, in de weken die volgen, steeds vaker als eerste gevraagd als er weer een wedstrijd is en maakt het mij niet meer zoveel uit of ik nu wel of niet goed in sport ben. Vanaf deze dag is alles anders. Ik weet dat ik iets te doen heb en dat ik me misschien eenzaam en verlaten kan voelen, maar dat dit slechts een voorbereiding is op iets dat later in mijn leven van pas komt.

Deze vroege ervaring heeft mij voorbereid op het pioniersschap. Ik leerde al jong hoe het is om me anders te voelen dan de rest. Ik leerde hoe het is om mijn eigen koers te varen, er alleen voor te staan. Iets dat jou vast als pionier bekend voor zal komen. Deze ervaring gaf mij hoop voor de toekomst omdat ik niet precies wist wat de bedoeling was, maar ik had wel een richting.

Pionieren doe je meestal in het begin alleen. Pionieren is ook het werken vanuit een ideaal en daar vorm aan geven. Omdat je voelt dat je dat moet doen, zonder dat je misschien begrijpt waarom precies. Pionierend Leiderschap, zo ontdekte ik, is bewust je keuzes maken vanuit je ideaalbeeld voor een toekomst die je het liefste ziet. Niet alleen voor jezelf, maar voor iets dat vele malen groter is dan jijzelf. Pionierend Leiderschap is niet alleen bedoeld voor leiders, maar ook voor jou als man of vrouw die pionier durft te zijn in een tijd waarin de meningen sterk uiteenlopen over vrijwel elk aspect van het leven op aarde. Hoe word jij die pionier die iets in de wereld verandert? Hoe bewandel jij nieuwe paden zonder dat je een voorbeeld hebt? Hoe zet je door als je weerstand krijgt? Hoe blijf je autonoom én in verbinding met anderen en alles om je heen? Hoe kan jij van waarde zijn en impact krijgen met jouw idealen? Hoe bouwen we met elkaar aan een verantwoorde toekomst voor onszelf en onze kinderen en kleinkinderen?

In dit boek laat ik je op een andere manier kijken naar jezelf en anderen, je omgeving en de wereld. Ik laat je kennismaken met een vorm van leiderschap die wijst op de noodzaak van het ontwikkelen van ons bewustzijn als mens en het weer in contact komen met onze oorspronkelijke evolutionaire impuls: onze intelligente, voortstuwende creatiekracht die bergen kan verzetten.

Mijn leven heeft mij tot nu toe altijd de weg gewezen. Ik heb de afgelopen jaren vele bekende en onbekende pioniers gesproken en er is veel dat pioniers met elkaar gemeen hebben. Bruikbare informatie om een nieuwe wereld op te bouwen die humaan is. In dit boek bundel ik de ervaringen van hen en van mezelf, maar ook de theorie erachter die ik ontdekte zodat je een goede basis krijgt om jouw idealen het levenslicht te laten zien. Ik bied je hiermee het liefste een hoopvol perspectief op de onbegrensde mogelijkheden voor een nieuwe gezamenlijke toekomst!

Carla de Ruiter.

Hoofdstuk 1 Pionierend Leiderschap

"It is our duty as men and women to proceed as though the limit of our abilities do not exist." -Pierre Teillard de Chardin

Wat is Pionierend Leiderschap? - Hoe het ooit begon

Pionierend Leiderschap is een vorm van leiderschap die wijst op de noodzaak van het ontwikkelen van bewustzijn als mens en het weer in contact komen met onze oorspronkelijke evolutionaire impuls: onze intelligente, voortstuwende creatiekracht die bergen kan verzetten.

Tijdens één van mijn reizen in Amerika zie ik de mooiste bomen die ik ooit gezien heb. Het zijn reuzensequoia's, ook wel bekend als mammoetbomen. Het zijn de grootste, zwaarste en hoogste bomen ter wereld. Met een diep ontzag kijk ik ernaar, sta ik eronder en verbaas ik me over hun imposante hoogte. Deze bomen met hun prachtige roodgekleurde stammen kunnen wel duizenden jaren oud worden. Ik voel me als mens bijzonder klein als ik omhoogkijk. Ik voel me nederig. Niet alleen omdat de boom zo hoog en groot is maar ook omdat deze bomen er al vele duizenden jaren zijn, veel langer dan wij mensen hier op de aarde rondwandelen. Op zo'n moment zou ik maar wat graag eens terug in de tijd willen zijn om te ervaren hoe het leven ooit was, welk landschap er was, hoe mensen leefden en zij zich verder ontwikkeld hebben.

Uit wetenschappelijke onderzoeken naar het ontstaan van al het leven weten we dat de oerknal zo'n 13,7 miljard jaar geleden moet hebben plaatsgevonden. Uiteindelijk heeft dit het leven op aarde gebracht, gingen we van 1 cellige organismen naar 2 cellige organismen en weer veel later zijn er steeds complexere levensvormen ontstaan, waaronder uiteindelijk de mens. Er is veel bekend over hoe al die fysieke vormen zijn ontstaan, de biologie van de ontwikkeling van de mens. Veel minder aandacht is er gegeven aan de ontwikkeling van het bewustzijn van de mens. Wat is die enorme kracht die ervoor gezorgd heeft dat wij nu als mens, na 13,7 miljard jaar, leven zoals wij leven? Hoe weet een sequiaboorn dat hij uit moet groeien tot de boom die hij na vele duizenden jaren zal zijn? Hoe weet een mens dat hij of zij moet uitgroeien tot een oudere, volwassen versie?

Telos

In het Grieks is er een mooi woord voor, namelijk 'telos'. Het is het doel dat alle mensen, dieren en organismen bewust of onbewust nastreven. Alles heeft dat in de kiem dat wat het uiteindelijk kan worden. Een vrucht van een mammoetboom 'weet' dat het ooit die majestueuze boom zal worden. Een baby is in haar potentie een mens en ontwikkelt zich in een bepaalde richting vooruit en wordt volwassen. Dat is een fascinerend gegeven waar Aristoteles veel over heeft gezegd. Hij omschrijft dat de mens die taak of functie uitvoert waar hij het meest geschikt voor is vanuit de potentie die hij in zich heeft.

Evolutionaire ontwikkeling

De drijvende kracht achter telos is een oerkracht, een evolutionaire impuls, een intelligentie die kennis in zich heeft om vooruit te kunnen gaan. Niet alleen in mensen

of dieren en planten vind je deze kracht terug, maar ook op de aarde en in de kosmos is dezelfde kracht aanwezig. Als het ware is er één groot proces van vooruitgang bezig. In het Boeddhisme en het Hindoeïsme spreken ze van een 'Wheel of time', voor alles is er een tijd en wordt dat zichtbaar op aarde op de juiste tijd en is er een voortdurende ontwikkeling gaande. Je kunt deze intelligentie zien als een groot goddelijk kosmisch proces waarin alles met elkaar is verbonden en welke oneindig vooruit blijft gaan en uit zal blijven dienen.

Vragen ter reflectie

- In hoeverre ben jij je van deze diepere, oorspronkelijke kracht en intelligentie in jezelf bewust?
- Zijn er momenten in je leven geweest waarin je deze kracht hebt ervaren of kon voelen?
- Ervaar je weleens dat je onderdeel uitmaakt van iets groters dan jezelf? Omschrijf dat eens voor jezelf.

Oerkracht

In Pionierend Leiderschap maak je gebruik van deze intelligentie en word jij je bewust van deze oer-levenskracht. De nadruk die we in de wetenschap hebben gelegd op het ontstaan van de mens is voornamelijk gericht op de biologische, materiele kant ervan en veel minder op de niet-materiele kant, de ontwikkeling van ons bewustzijn als mens. Maar deze kant is wellicht nog veel interessanter omdat het inzicht geeft in hoe we beïnvloed zijn door de cultuur en de levensomstandigheden waarin we hebben geleefd en nog steeds leven. Ons bewustzijn heeft enorme sprongen gemaakt in de afgelopen duizenden jaren. Er zijn grote verschillen waar te nemen in de levensomstandigheden van de acht biljoen mensen die de aarde rijk is. Het bewustzijn verschilt hierin ook nog eens enorm.

Pionieren

Wanneer ik het heb over pionieren, heb ik over het uiterste randje van waar ons bewustzijn als mensheid op dit moment in de wereld is. Wat jij je zult realiseren als je dit boek leest, is dat jouw bewustzijn zich hoogstwaarschijnlijk op dat uiterste randje bevindt. Dat betekent ook dat, als je ervan uit gaat dat ons bewustzijn is gekoppeld aan dat ene proces dat alsmaar vooruit blijft gaan, we voor een mooie, bijzondere taak staan waar we nog niet eerder voor gestaan hebben. Maar ook dat we ons nu voor het eerst in die 13,7 miljard jaar als levende wezens kunnen realiseren dat we bewust onze toekomst kunnen creëren. Ons bewustzijn heeft de afgelopen duizenden jaren zoveel sprongen gemaakt en één van de laatste grote veranderingen is dat we zelfreflectie hebben ontwikkeld. Vanaf dat moment kunnen we onszelf waarnemen als een individu en kunnen we ons op een totaal andere manier verhouden tot elkaar en alles om ons heen. Dat is nog nooit eerder voorgekomen op de tijdslijn zoals we die kennen. We kunnen hiermee de wereld veranderen van binnenuit in plaats van dat wij vrij onbewust en automatisch onze levensveranderingen ondergaan. Het zal je vast niet vreemd in de oren klinken: de transformatie van de wereld hangt af van de bereidheid van jezelf om te ontwikkelen. Jij bent nu in de positie daar zelf een nieuwe of andere draai aan te geven.

Voor iedereen

Pionierend Leiderschap is, zoals je hopelijk zult begrijpen, niet alleen bedoeld voor managers of leiders. Ik pleit voor een universele kijk op de complexiteit van het leven waarin kleine of grote idealen van iedereen realiteit kunnen worden. Pionierend Leiderschap is voor mannen en vrouwen die pionier durven zijn in een tijd waarin we ons bewust kunnen zijn van de keuzes die we maken voor onszelf, anderen en een groter geheel. Door gebruik te maken van de intelligente creatiekracht en het potentieel dat in jou als mens zit en jouw unieke capaciteiten en inzichten, ben je in staat om jezelf gezond te houden en te bouwen aan een verantwoorde toekomst en een gezonde aarde voor jezelf en de generaties die na jou komen.

Waarom Pionierend Leiderschap?

Onze levensomstandigheden zijn de afgelopen decennia aanzienlijk veranderd. Steeds meer mensen worden zich ervan bewust dat de oude systemen niet meer werken. We zien veel onvrede op nagenoeg elk vlak van de maatschappij. Jan Rotmans, hoogleraar transitiekunde en duurzaamheid heeft het erover dat we niet in een tijdperk van verandering leven maar dat we veranderen van tijdperk. Het bijzondere is dat we ons bevinden in een tijd van steeds groter wordende ontevredenheid en chaos, allemaal tekenen van een grote op handen zijnde transitie van een nieuw tijdperk. En tegelijkertijd hebben we dit nog nooit meegemaakt. Een periode van grote onzekerheid voor veel ondernemers, voor mensen die zien dat ze ingeperkt worden in hun vrijheid, mensen die hun baan verliezen omdat ze opkomen voor hun mensenrechten en geen gehoor krijgen bij een sterk verouderd overheidssysteem.

Misschien hunker jij ook naar een andere wereld maar heb je nog geen idee hoe dat eruit kan zien? Feit is dat we deze tijd ons uitdaagt om het anders te doen. Wat voorheen werkte, werkt nu niet meer. Kortom: we zijn aanbeland op een punt dat we niet weten hoe het verder moet, een kenmerk van de tussenfase. Het nieuwe is er nog niet, het oude is nog niet volledig losgelaten. Dat vraagt om pionieren in de meest ultieme vorm: vanuit een positie van het niet al weten en dan een volgende stap zetten. In een volgend hoofdstuk vertel ik je daar meer over.

Vragen ter reflectie

- Heb jij een idee hoe de toekomst eruit moet zien?
- Heb je soms het idee dat je niet meer weet welke volgende stap je kunt zetten?
- Heb je een specifiek verlangen tot verandering?
- Voel je je vrij genoeg om jouw idee naar voren te brengen, ook, als dit tegen de stroom in lijkt te gaan en je veel weerstand ontmoet?

Waarom is er nog weinig Pionierend Leiderschap te zien?

Ik heb me regelmatig afgevraagd waarom er nog weinig Pionierend Leiderschap te zien is. En het antwoord is me duidelijk geworden tijdens een van de vele lockdowns ten tijde van de coronacrisis. In deze periode die ik extreem boeiend vind omdat alles en iedereen op scherp is komen te staan, is er een grote polarisatie op gang gekomen. Mensen die zich wel of niet willen laten vaccineren, mensen die klakkeloos achter een overheid staan, mensen die druk zijn met hun eigen werk en hun eigen ding blijven doen, ondernemers die failliet gaan, kinderen en ouderen die vereenzamen. Buren of familieleden en vrienden die banden verbreken omdat de ander behoort tot de 'andere'

partij. Mensen zoeken gelijkgestemden, meer dan ooit tevoren. Een groep bewuste mensen stelt kritische vragen over het overheidsbeleid ten tijde van deze crisis. Deze groep wordt op hun beurt weer fel bekritiseerd en belachelijk gemaakt door media, politici, maar ook door andersdenkenden, hun eigen man of vrouw, vriend of vriendin, broer of zus.

We zijn van nature kuddedieren. We zijn een sociaal volk en tonen doorgaans de bereidheid om elkaar te helpen. Wanneer je opstaat en een tegengeluid geeft, loop je het risico om uit de groep gestoten te worden. Dat vraagt dus om lef. Klokkenuiders kennen dit gevoel maar al te goed. Je baan staat op het spel als je iets aan de kaak stelt dat volgens jou niet overeenkomt met jouw- of de gangbare morele waarden van dat moment in de maatschappij waar je je mee identificeert.

Kenmerk van pioniers:

LEF

Op een diepere laag is deze uitstoting van de groep in een eerder tijdperk, duizenden tot honderden jaren geleden de reden geweest dat mensen als 'afwijker' eenmaal uit de groep gestoten, het niet overleefden. In ons biologische systeem is dat op een bepaald niveau nog steeds voelbaar. In wezen heb je, wanneer je naar voren treedt, te maken met het overwinnen van een doodsangst. Die dus een oorsprong heeft in een zogenaamde culturele conditionering. Van generatie op generatie is dit doorgegeven en werkt dit onbewust door. Tot je je hier bewust van wordt. Als pionier ontkom je er niet aan om deze oerangst onder ogen te komen, je er bewust van te worden en als het ware tegen je eigen natuur in te durven gaan. Het is dus niet zomaar dat we zeggen dat pioniers lef hebben. Dat hebben ze inderdaad, zéker omdat er ook tegelijkertijd een oerkracht, een drive in deze mensen te zien is die koste wat kost doorzet.

Om systemen te doorzien heb je een bepaald bewustzijn nodig. Een intern bewustzijn. Mijn hypothese is dat de mensen die tijdens de coronacrisis zien dat er hele andere belangen spelen dan gezondheid, een interne focus hebben. Dat wil zeggen, zij voelen als het ware dat er iets niet klopt, huisartsen noemen dat een 'niet-pluis gevoel,' en gaan op onderzoek uit. De pioniers die zich uitspreken durven zich los te maken van de meerderheid en staan voor hun ideeën. De mensen die zich aansluiten bij de meerderheid hebben hoogstwaarschijnlijk hun focus en identificatie liggen op het wij-gevoel en volgen de slogan van de overheid: "alleen samen krijgen wij corona onder controle."

Kenmerk van pioniers:

INTERN BEWUSTZIJN

Verantwoordelijkheid

Je kent vast wel de voorbeelden van mensen die iets indrukwekkends of ernstigs in hun leven hebben meegemaakt en zich hard maken om de wereld met een verbetering of met hun ervaring en kennis mooier te maken, zoals:

- Een advocate die slachtoffer was van een verkrachting en uiteindelijk ambassadeur wordt voor meisjes die soortgelijke ervaringen hebben gehad. Zij ondersteunt hen bij het emotionele en juridische proces waar zij mee te maken krijgen;
- Of een vader die zijn zoon verloor omdat hij teveel drugs gebruikte, en een laagdrempelige stichting opricht waar jongeren met vragen terecht kunnen over drugsgebruik.

Wat deze mensen gemeen hebben is dat ze zich realiseren dat ze een verantwoordelijkheid hebben om hun ervaring aan een groter publiek bekend maken, zodat anderen hierbij steun ervaren of geholpen worden, beleid kan veranderen of de publieke opinie kan worden bijgesteld.

<p>Kenmerk van pioniers: VERANTWOORDELIJKHEIDSGEVOEL</p>

Ondanks dat ik op diverse podia gestaan heb als spreker, trainingen geef over leiderschap en eraan gewend ben om voor een publiek te spreken, voel ik ineens een terugtrekkende beweging als ik gevraagd word om een programma te presenteren voor B-Informed Media waarbij ik pioniers interview. Omdat ik me realiseer dat dit waarschijnlijk straks echt om een groot publiek gaat geef ik mijn portie graag aan fikkie. Tegelijkertijd moet ik in mezelf grinniken want ik weet... dit is de eerste natuurlijke reactie omdat ik uit mijn comfortzone moet, nieuwe dingen ga leren en mezelf weer op nieuw terrein begeef. Door me bewust te worden dat ik dit gewoon kan en het weleens heel interessant kan worden, want ik ga nog meer leuke pioniers ontmoeten en bevragen, slaat mijn angst direct om naar nieuwsgierigheid. Ik ga plannen maken, bedenken hoe ik het graag wil, wie ik in het programma wil en hoe het concept eruit kan zien.

Vragen ter reflectie:

- Welke ervaring(en) in jouw leven hebben impact op je gehad?
- Hoe ben je hierdoor veranderd?
- Heb je er (al) een vorm aan gegeven door naar buiten te treden?
- Hebben anderen iets aan jouw actie gehad? Zo ja, wat?
- Welke reacties kreeg je van je omgeving?

Ik ben ervan overtuigd dat jouw ervaringen niet zomaar in je leven komen. Sommige mensen doen er soms jaren over om hetgeen ze weten of kunnen naar buiten te brengen, bang voor de mening van anderen. Dat is jammer maar ook niet nodig. Er is altijd een weg. De kunst is om de route te vinden die bij jou past. Het is een kwestie van bewust worden dat je met jouw ervaring een verantwoordelijkheid hebt ten opzichte van anderen. Zodra je kunt zien wat jij bij kunt dragen, wordt het veel gemakkelijker om de vorm te kiezen, nadat je uiteraard besloten hebt dat je er iets mee wilt. Wanneer je een steentje in het water gooit krijg je een rimpeleffect. Jouw bijdrage aan een groter geheel heeft een effect op jouw omgeving. En als iedereen hierin zijn of haar verantwoordelijkheid neemt, verandert de omgeving mee.

Besef je ook dat je de wereld iets onthoudt als je niet met jouw talent, ervaring of ideaal naar buiten komt.

Voor wie is Pionierend Leiderschap bedoeld?

Wanneer je enthousiast bent door het lezen van dit eerste hoofdstuk en herkenning voelt, of al een kleine vonk voelt dat je iets anders wilt met of in je leven, of wanneer je je geroepen voelt om met jouw plan of idee naar buiten te treden en daar een duwtje in de goede richting voor nodig hebt, is Pionierend Leiderschap iets voor jou. Je hoeft zoals al eerder gezegd daarvoor geen leider te zijn. Elk klein of groot idee telt.

Tegelijkertijd is deze vorm van leiderschap ook bedoeld voor leidinggevenden, adviseurs of beleidsmakers omdat organisaties de komende jaren ook toe zijn aan een andere opzet, een andere benadering, een radicale ommekeer. Ik deel graag al mijn inzichten zodat je geïnspireerd aan de slag kunt en zelf de verandering kunt zijn die nodig is voor de verandering van het komende tijdperk.

